

Matkailumarkkinoinnin palvelusopimuksen hyväksyminen

KH 22.01.2024 § 14
89/00.04.02/2024

VisitKarelia Oy:n eräät osakaskunnat tekivät kevättalvella 2023 päätöksiä, joiden seurauksena VisitKarelian toiminnan rahoitusperusta joutui muutokseen. Yhtiö ei päässyt neuvottelutulokseen kuntien rahoituksen varmistamiseksi, eikä tulevien vuosien rahoituksesta tehty sopimuksia. Osa kunnista päätti rahoittaa VisitKarelian toimintaa vain vuoden 2023 loppuun. Yhtiön kuntarahoitukseen liittyvät muutokset huomioiden VisitKarelian toiminnan jatkamiselle ei ollut edellytyksiä.

Osakaskunnat käynnistivät keskustelut VisitKarelia Oy:n toiminnan jatkosta ja siitä, miten maakunnallista matkailumarkkinointia jatkossa hoidettaisiin. Asiassa on käyty neuvotteluja kuntien kesken ja selvitetty erilaisia toimintavaihtoehtoja.

Valmistelussa kävi ilmi, että Pohjois-Karjalan maakunnan matkailun markkinointi on järjestettävissä myös muulla tavoin kuin maakunnallisena ja valtaosin kuntien omistamana osakeyhtiönä. Vaihtoehtoina selvitettiin mm. yhtiön toimintojen siirtämistä esimerkiksi alueellisille kehitysyhtiöille, Pohjois-Karjalan maakuntaliitolle tai suoraan kunnille. Myös erilaiset yhdistelmät maakunnan yritysten ja muiden toimijoiden kanssa olisivat voineet olla mahdollisia.

Selvitysten ja keskustelujen pohjalta päädyttiin lopulta siihen, että ehdotonta tarvetta VisitKarelia Oy:lle ei ollut. Uudeksi tavaksi järjestää Pohjois-Karjalan maakunnan matkailun markkinointi valikoitui malli, jossa jatkossa matkailumarkkinointiin liittyvistä tehtävistä vastaa Business Joensuu Oy. VisitKarelia Oy luovuttaa liiketoimintansa liiketoimintasiirrolla Business Joensuu Oy:lle, ja itse VisitKarelia Oy ajetaan alas selvitystilamenettelyn kautta. Kuntien intresseissä on turvata VisitKarelia Oy:n mahdolliset saatavat ja huolehtia siitä, että yhtiön toiminnan päättämisestä ei aiheudu yhtiölle uusia ennakoimattomia vastuita. Yhtiön toimintaa lopettaessa kuntien etu niin ikään on, että toiminta ajetaan alas hallitusti henkilökunnan asema huomioiden.

Liiketoiminnan siirrosta VisitKarelia Oy:n ja Business Joensuun Oy:n välillä tehdään oma erillinen sopimuksena. Maakunnallisten matkailumarkkinointitehtävien siirto Business Joensuu Oy:n vastuulle tarkoittaa samalla sitä, että myös kuntien tulee tehdä sopimukset Business Joensuu Oy:n kanssa maakunnallisten matkailupalvelujen markkinointipalvelujen rahoituksesta.

Liitteenä olevan sopimuksen mukaan Business Joensuu Oy toteuttaa maakunnallista matkailumarkkinointia, viestintää, kehittämistä ja hankkeita matkailualueen tarjonta ja ominaispiirteet huomioiden. Vastaavasti kunnat sitoutuvat rahoittamaan tämän toiminnan sopimuksessa sovitulla rahoitusosuuksilla. Jokainen Pohjois-Karjalan kunta tekee liitteen mukaisen sopimuksen Business Joensuun kanssa.

Sopimuksessa sovitut kuntien keskinäiset maksuosuudet perustuvat laskelmaan, jossa on arvioitu sekä matkailun aluetaloudellista vaikuttavuutta (kapasiteetti, yöpymiset, liikevaihto mara-toimiala) että kunnan tosiasiallista talouden kantokykyä (verokertymä, väestö). Alla olevassa taulukossa on koottu kunnittain saatavilla olevat indikaattorit vuodelta 2022. Rekisteröidyt yöpymistiedot ovat saatavilla kunnista ainoastaan Joensuusta ja Lieksasta. Mara-liikevaihtoa puolestaan ei voi käyttää sellaisenaan kuvaamaan suoraan matkailun aluetaloudellista vaikuttavuutta, koska indikaattoriin sisältyy myös kaikki kunnan paikallinen kysyntä, joka ei ole turismilähtöistä. Matkailuperusteisen liikevaihdon osuus esim. mara-toimialojen kokonaisliikevaihdesta on tieteellisessä tutkimuksessa (mm. Pohjoismainen malli, matkailun satelliittilinpito) todettu olevan välillä 30%-80% riippuen kunnan tai laskennan kohteena olevan alueen luonteesta. Matkailuosuusprosentti on kaikkein suurin matkailukeskuskunnissa ja kaikkein pienin isommissa kaupungeissa, jotka eivät itsessään ole varsinaisia matkailukohteita, kuten Suomessa esim. Rovaniemi ja Helsinki ovat. Tämän

vuoksi sellaista yksiselitteistä kaikille kunnille oikeudenmukaista mallia, joka huomioisi myös matkailun tosiasiallisen vaikuttavuuden, ei ole helppo luoda. Tulevaisuutta koskien on myös huomioitava, että investoinnit matkailussa keskittyvät tällä hetkellä Lieksaan ja Nurmekseen, mikä nostaa jo lähivuosina näiden kuntien osuutta koko Pohjois-Karjalan maakunnan matkailutulosta.

	Väestö 31.12.		Liikevaihto 1 000 €		Huoneet		Yöpymiset		Laskennalliset verotulot	
	2022		2021		2022		2022		2022	
	asukkaita	%	€	%	ikm	%	ikm	%	€	%
MK12 Pohjois-Karjala	162 540	100,0	143 558	100,0	1 672	100,0	494 368	100,0	227 253 520	100,0
Heinävesi	3 061	1,9	4 121	2,9	124	7,4			4 936 467	2,17
Ilomantsi	4 492	2,8	4 002	2,8	82	4,9			7 033 840	3,10
Joensuu	77 513	47,7	95 363	66,4	631	37,7	200 321	40,5	113 683 713	50,02
Juuka	4 352	2,7	1 725	1,2	24	1,4			5 597 928	2,46
Kitee	9 727	6,0	4 957	3,5	126	7,5			11 930 772	5,25
Kontiolahti	15 157	9,3	4 561	3,2	51	3,1			21 879 411	9,63
Lieksa	10 372	6,4	11 540	8,0	322	19,3	115 105	23,3	15 105 948	6,65
Liperi	11 962	7,4	4 917	3,4	..	..			15 284 835	6,73
Nurmes	9 243	5,7	7 200	5,0	178	10,6			12 269 234	5,35
Outokumpu	6 457	4,0	2 141	1,5	40	2,4			7 681 054	3,38
Polvijärvi	4 084	2,5	2 153	1,5	..	..			4 816 384	2,12
Raakkylä	1 960	1,2	339	0,2	..	..			2 197 118	0,97
Tohmajärvi	4 160	2,6	539	0,4	..	..			4 936 816	2,17

HUOM: MARA-liikevaihtoon kuuluu myös kaikki muu kuin varsinaisen matkailukäytön. Paikalliset + esimerkiksi opiskelijat. Ei voi käyttää sellaisenaan kuvaamaan matkailun merkitystä. Vääristyy erityisesti isoissa kaupungeissa. Majoitushuoneiden ja yöpymisten määrä saatavilla vain taulukon kunnista, joissa tieto esitetty.

Käytännössä ei ole suoraa laskukaavaa, jolla em. taulukon luvuista päästäisiin sopimuksen liitteenä 1 oleviin kuntien maksuosuuksiin. Tämä johtuu siitä, että yöpymislukuja ei saada kuin kahdesta kunnasta. Lisäksi mara-toimialan liikevaihdon matkailuosuusprosentti pitäisi kunnittain selvittää erillistutkimuksin, jos halutaan olla tieteellisen tarkkoja. Em. lähtötietopuutteista johtuen lopulliset maksuosuudet ovat sopimuksessa sovittuja prosenttiosuuksia, jotka perustuvat em. lähtötietoihin.

Sopimuksessa on myös sovittu, että vuosien 2025 ja 2026 vuosittaisen palvelukustannuksen jakamisen kuntien rahoitusosuuksiksi kunnat sopivat vuoden 2024 aikana. Mikäli kunnat eivät pääse yksimieliseen sopuun palvelukustannuksen jaosta vuosille 2025 ja 2026, määräytyvät ko. vuosien maksuosuudet samalla tavoin kuin vuoden 2024 maksuosuudet.

Business Joensuu Oy:n ja VisitKarelian välisessä liiketoimintasiirtosopimuksessa sovitaan, että VisitKarelia Oy:n kaikki hankkeet siirtyvät kokonaisuudessaan Business Joensuu Oy:n vastuulle. Käytännössä kaikki hankkeet ovat päättyneet, ja kyse on hankkeiden jälklihoitoon liittyvistä tehtävistä. Koska kyse on VisitKarelia Oy:n ja siten kuntien omistusaikana syntyneistä hankkeista nyt hyväksyttävänä olevassa palvelusopimuksessa on myös sovittu, että kunnat vastaavat näistä VisitKarelia Oy:n aikaisiin hankkeisiin kohdistuvista mahdollisista takaisinperinnöistä, mikäli tällaisia ilmaantuu.

Palvelusopimus on määräaikainen (kolme vuotta). Jollei sopimusta irtosanota ennen määräaikaisen kauden päättymistä, sopimus jatkuu toistaiseksi voimassa olevana.

Valmistelija: strategiajohtaja, kaupunginlakimies, kansliapäällikkö

Kaupunginjohtajan päätösehdotus:

Kaupunginhallitus päättää

hyväksyä liitteenä olevan matkailupalvelusopimuksen ja

valtuuttaa hallintopalvelut tarvittaessa tekemään sopimukseen vähäisiä teknisiä muutoksia.

Päätös:

Hyväksyttiin yksimielisesti.

Jussi Wihonen (syy, VisitKarelia Oy:n hallituksen jäsen), Eila Heinonen (syy, VisitKarelia Oy:n hallituksen jäsen) ja Heli Hjälmm (syy, VisitKarelia Oy:n hallituksen varajäsen) eivät esteellisinä osallistuneet asian käsittelyyn ja päätöksen tekoon.